

Obaveze poslodavaca u sprovođenju Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu

U skladu sa Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu ("Sl.glasnik" RS 101/05 i 91/15):

Pravo na bezbednost i zdravlje na radu imaju (član 5.):

1. zaposleni;
2. učenici i studenti kada se nalaze na obaveznom proizvodnom radu, profesionalnoj praksi ili praktičnoj nastavi (radionice, ekonomije, kabineti, laboratorije i dr.);
3. lica koja se nalaze na stručnom osposobljavanju, prekvalifikaciji ili dokvalifikaciji;
4. lica na profesionalnoj rehabilitaciji;
5. lica koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora dok rade u privrednoj jedinici zavoda za izvršenje kazne zatvora (radionice, gradilišta i sl.) i na drugom mestu rada;
6. lica na dobrovoljnim i javnim radovima organizovanim u opštem interesu, radnim akcijama i takmičenjima u vezi sa radom;
7. lica koja se zateknu u radnoj okolini radi obavljanja određenih poslova, ako je o njihovom prisustvu upoznat poslodavac.

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenom rad na radnom mestu i u radnoj okolini u kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu. Poslodavac se ne oslobađa obaveza i odgovornosti u vezi sa primenom mera bezbednosti i zdravlja na radu određivanjem drugog lica ili prenošenjem svojih obaveza i odgovornosti na drugo lice. U slučaju nastanka povrede na radu zbog neuobičajenih i nepredvidivih okolnosti koje su izvan kontrole poslodavca ili zbog izuzetnih događaja čije se posledice uprkos svim nastojanjima nisu mogle izbeći, poslodavac nije odgovoran u smislu ovog zakona.

Poslodavac je dužan da obezbedi da radni proces bude prilagođen telesnim i psihičkim mogućnostima zaposlenog, a radna okolina, sredstva za rad i sredstva i oprema za ličnu zaštitu na radu budu uređeni, odnosno proizvedeni i obezbedeni, da ne ugrožavaju bezbednost i zdravlje zaposlenog (član 9.) Poslodavac je dužan da, prilikom organizovanja rada i radnog procesa, obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih kao i da za njihovu primenu obezbedi potrebna finansijska sredstva. Poslodavac je dužan da obezbedi preventivne mere pre početka rada zaposlenog, u toku rada, kao i kod svake izmene tehnološkog postupka, izborom radnih i proizvodnih metoda kojima se obezbeđuje najveća moguća bezbednost i zaštita zdravlja na radu, zasnovana na primeni propisa u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, radnog prava, tehničkih propisa i standarda, propisa u oblasti zdravstvene zaštite, higijene rada, zdravstvenog i penzijskog i invalidskog osiguranja, i dr. (član 11.).

Kad dva ili više poslodavaca u obavljanju poslova dele radni prostor, dužni su da saraduju u primeni propisanih mera za bezbednost i zdravlje zaposlenih. Poslodavci ovog člana dužni su da, uzimajući u obzir prirodu poslova koje obavljaju, koordiniraju aktivnosti u vezi sa primenom mera za otklanjanje rizika od povređivanja, odnosno oštećenja zdravlja zaposlenih, kao i da obavestavaju jedan drugog i svoje zaposlene i/ili predstavnike zaposlenih o tim rizicima i merama za njihovo otklanjanje. Način ostvarivanja saradnje poslodavci utvrđuju pismenim sporazumom. Sporazumom određuje se lice za koordinaciju sprovođenja zajedničkih mera kojima se obezbeđuje bezbednost i zdravlje svih zaposlenih (član 19).

Svaki Poslodavac je obavezan da uredi pitanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Neke od najvažnijih radnji i postupaka koje je potrebno da sprovede svaki poslodavac je donošenje sledećih dokumenata i uređenje pitanja u sledećim oblastima:

Akt o proceni rizika

Poslodavac je dužan da donese akt o proceni rizika u pismenoj formi za sva radna mesta u radnoj okolini i da utvrdi način i mere za njihovo otklanjanje. Takođe je dužan da izmeni akt o proceni rizika u slučaju pojave svake nove opasnosti i promene nivoa rizika u procesu rada. Aktom o proceni rizika utvrđuju se način i postupak procene rizika od nastanka povreda na radu ili oštećenja zdravlja, odnosno oboljenja zaposlenog na radnom mestu i u radnoj okolini, kao i način i mere za njihovo otklanjanje (član 13.). Aktom o proceni rizika, na osnovu ocene službe medicine rada, poslodavac određuje posebne zdravstvene uslove koje moraju ispunjavati zaposleni na radnom mestu sa povećanim rizikom (član 16. stav 1).

Prethodni i periodični lekarski pregledi zaposlenih

Poslodavac je dužan da na osnovu akta o proceni rizika i ocene službe medicine rada zaposlene uputi na propisane prethodne i periodične lekarske preglede sa ciljem utvrđivanja ispunjavanja posebnih zdravstvenih uslova koje moraju ispunjavati zaposleni na radnom mestu sa povećanim rizikom. (član 15. stav 8. i član 16. stav 1).

Prijava radova

Poslodavac je dužan da, najmanje osam dana pre početka rada, nadležnu inspekciju rada izvesti o:

- početku svoga rada;
- radu odvojene jedinice;
- svakoj promeni tehnološkog postupka, ukoliko se tim promenama menjaju uslovi rada.

Poslodavac koji izvodi radove na izgradnji objekta u skladu sa propisima o bezbednosti i zdravlju na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, dužan je da izradi propisan elaborat o uređenju gradilišta koji uz izveštaj o početku rada dostavlja nadležnoj inspekciji rada. (član 18. stav 8. stav 1 i 2).

Uređenje pitanja iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

Poslodavac je dužan da opštim aktom (Pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu), odnosno kolektivnim ugovorom, utvrdi prava, obaveze i odgovornosti u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Poslodavac koji ima do deset zaposlenih ova prava, obaveze i odgovornosti može utvrditi ugovorom o radu. (član 14.)

Osposobljavanje zaposlenih

Poslodavac je dužan da osposobljava zaposlene za bezbedan i zdrav rad (član 15. stav 4). Poslodavac je dužan da izvrši osposobljavanje zaposlenog za bezbedan i zdrav rad kod zasnivanja radnog odnosa, odnosno drugog radnog angažovanja, premeštaja na druge poslove, prilikom uvođenja nove tehnologije ili novih sredstava za rad, kao i kod promene procesa rada koji može prouzrokovati promenu mera za bezbedan i zdrav rad (član 27. stav 1). Poslodavac je dužan da zaposlenog u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad upozna sa svim vrstama rizika na poslovima na koje ga određuje i o konkretnim merama za bezbednost i zdravlje na radu u skladu sa aktom o proceni rizika. (član 27). Osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad poslodavac obavlja teorijski i praktično u skladu sa programom osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad koji donosi poslodavac. Provera teorijske i praktične osposobljenosti zaposlenog za bezbedan i zdrav rad obavlja se na radnom mestu. Periodične provere osposobljenosti za bezbedan i zdrav rad zaposlenog koji radi na radnom mestu sa povećanim rizikom vrše se najkasnije u roku od jedne godine od dana prethodne provere, a na ostalim radnim mestima najkasnije u roku od četiri godine od dana prethodne provere (član 28 stav 3).

Poslodavac kod koga, na osnovu ugovora, sporazuma ili po bilo kom drugom osnovu, obavljaju rad zaposleni drugog poslodavca, dužan je da te zaposlene osposobi za bezbedan i zdrav rad, u skladu sa ovim zakonom (član 29).

Poslodavac je dužan da obezbedi da zaposlena žena za vreme trudnoće i zaposlena koja doji dete, zaposleni mlađi od 18 godina života, osobe sa invaliditetom i profesionalno oboleli, i pored osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad, budu u pismenoj formi obavešteni o rezultatima procene rizika na radnom mestu i o merama kojima se rizici otklanjaju u cilju povećanja bezbednosti i zdravlja na radu (član 30 stav 3).

Povreda na radu i osposobljavanje zaposlenih tehnikama pružanja prve pomoći

Poslodavac je dužan da odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, usmeno i u pismenoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu, povredu na radu zbog koje zaposleni nije sposoban za rad više od tri uzastopna radna dana, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih (član 50).

Poslodavac je dužan da obezbedi pružanje prve pomoći, kao i da osposobi odgovarajući broj zaposlenih za pružanje prve pomoći, spasavanje i evakuaciju u slučaju opasnosti (član 15. stav 9). Potrebno je nabaviti potreban broj ormarića za pružanje prve pomoći snabdeti potrebnim sanitetskim materijalom, postaviti na vidno i lako dostupno mesto i na njemu istaći sve podatke koji se tiču pripravnosti za slučaj hitne akcije kao odgovor na eventualnu povredu (ime i prezime zaposlenog osposobljenog za pružanje prve pomoći, broj telefona najbliže zdravstvene ustanove, adresa i drugi važni brojevi telefona).

Vođenje poslova bezbednosti i zdravlja na radu

Poslodavac je dužan da organizuje poslove za bezbednost i zdravlje na radu. Poslove bezbednosti i zdravlja na radu može da obavlja lice koje ima položen stručni ispit u skladu sa ovim zakonom. Za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac može da odredi jednog ili više od svojih zaposlenih ili da angažuje pravno lice, odnosno preduzetnika koji imaju licencu (član 37).

Poslove bezbednosti i zdravlja na radu poslodavac može da obavlja sam u delatnostima trgovine na malo, usluga smeštaja i ishrane, informisanja i komunikacija, finansijskim i osiguranja, poslovanja nekretninama, stručnim, naučnim, inovacionim, administrativnim i pomoćnim uslužnim delatnostima, obaveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja, umetnosti, zabave i rekreacije, kao i ostalim uslužnim delatnostima, ako ima do 20 zaposlenih i nije dužan da ima položen stručni ispit (član 37. stav 3.)

Propisane evidencije iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

Poslodavac je u obavezi da vodi propisane evidencije iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu (evidencije 1 do 14), (član 40). Obrazac evidencija se nalazi u sklopu Pravilnika o vođenju evidencija.

Periodični pregledi uslova radne sredine

Poslodavac je dužan da angažuje pravno lice sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline. Postupak i rokove preventivnih i periodičnih pregleda i ispitivanja opreme za rad kao i preventivnih i periodičnih ispitivanja uslova radne okoline, odnosno hemijskih, bioloških i

fizičkih štetnosti (osim jonizujućih zračenja), mikroklimi i osvetljenosti propisuje ministar nadležan za rad (član 15. stav 7.).

Oprema za rad i periodične provere i pregledi

Poslodavac može da zaposlenima da na korišćenje opremu za rad, samo ako je usaglašena sa propisanim tehničkim zahtevima, zajedno sa uputstvom za njihovu upotrebu i održavanje i uputstvom za bezbedan rad. Poslodavac je dužan da angažuje pravno lice sa licencom radi sprovođenja preventivnih i periodičnih pregleda i provere opreme za rad koja podleže proveru u skladu sa propisima.

Lična zaštitna sredstva

Poslodavac je dužan da obezbedi zaposlenima korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu i obezbedi održavanje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju (član 15. stav 5. i 6.). Sredstvo i oprema za ličnu zaštitu na radu moraju biti usaglašeni sa propisanim tehničkim zahtevima, u skladu sa propisima, ispravom (deklaracijom) o usaglašenosti i uputstvom za njihovu upotrebu i održavanje. O sredstvima i opremi za ličnu zaštitu na radu koja se zaposlenima daje na korišćenje vodi se propisana evidencija.

Korišćenje opasne hemijske materije

Poslodavac može da zaposlenima da na korišćenje opasne hemijske materije i druge hemijske materije za koje je propisana obaveza izrade i dostavljanja bezbednosnog lista samo ako mu je uz hemijsku materiju učinio dostupnim bezbednosni list na srpskom jeziku ili jeziku koji razume, u skladu sa propisima kojima se uređuju hemikalije, kao i ako je obezbedio sve mere koje proizlaze iz sadržaja bezbednosnog lista.

Zaštita od požara

Obezbediti mere zaštite od požara, spasavanje i evakuaciju u skladu sa posebnim zakonom (član 15. stav 11.) (*Obeležiti evakuacione puteve pokazivačima pravaca evakuacije, postaviti uputstva za postupanje u slučaju požara i upotrebu opreme za gašenje požara (PP aparata, hidranata i dr). Postaviti panik svetiljke u cilju bezbednog napuštanja radnih prostorija u slučaju nestanka el. energije. Nabaviti potreban broj PP aparata i postaviti ih u poslovnom prostoru, periodično vršiti njihovu kontrolu i ispitivanje, na svakih 6 meseci, odnosno ispitivanje na HVP na svake dve godine od strane ovlašćenog lica, u skladu sa zakonom o zaštiti od požara. Osposobiti zaposlene iz oblasti zaštite od požara a kasnije periodično vršiti proveru osposobljenosti na tri godine u skladu sa zakonom) - Zakon o zaštiti od požara radu ("Sl.glasnik" RS 111/09 i 20/15)*

Obaveze iz zakona koji su usko povezani sa Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu ("Sl.glasnik" RS 101/05 i 91/15)

Zabrana mobinga

U skladu sa Zakonom o zabrani zlostavljanja na radnom mestu ("Sl. glasnik RS", br. 36/2010) svaki poslodavac je u obavezi da zaposlenima uruči obaveštenje o zabrani zlostavljanja.

Zabrana pušenja

U skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od izloženosti duvanskom dimu ("Sl.glasnik RS" br. 30/2010) svaki poslodavac je u obavezi da istaknete znak zabrane pušenja u zatvorenom radnom prostoru i službenom vozilu, znak dozvoljeno pušenje na prostorijama u kojima je to dozvoljeno i koje ispunjavaju zakonske propise i imenuje lice odgovorno za nadgledanje ove zabrane.

Zaštita uzbunjivača

U skladu sa Zakonom o zaštiti uzbunjivača (Sl.glasnik RS br. 128/2014) obaveze poslodavca su da svim zaposlenima kao i svim radno angažovanim licima uruči pismeno obaveštenje o pravima iz zakona odmah nakon početka njegove primene odnosno počev od 05.06.2015. godine. Poslodavac koji ima više od deset zaposlenih, u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu zakona, odnosno najkasnije do 4. 12.2015. godine, dužan je da donese opšti akt kojim će urediti postupak unutrašnjeg uzbunjivanja.

MDM ZAŠTITA DOO

Radoje Rakonjac, dipl. inž. znr

direktor

Tel: 063/316 597

E-mail: rakonjac.r@sbb.rs